

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.297/2020/11. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. P. M. P. pártfogó ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve (tartózkodási helye: cím; cím) felperesnek - a dr. Görömbei Zoltán ügyvéd (cím) által képviselt alperes neve (cím) I. rendű alperes ellen sérelemdíj megfizetése iránt indított perében a Debreceni Törvényszék 10.P.21.930/2017/85. számú ítélete ellen a felperes részéről 87. sorszám alatt előterjesztett, Pf.3. sorszám alatt kiegészített fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét azzal hagyja helyben, hogy az állam terhén maradó illeték összege 1 380 000 (egymillió-háromszáznolcvanezer) forint.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az I. rendű alperesnek 15 napon belül 100 000 (százezer) forint másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy az állam visel 1 840 000 (egymillió-nyolcszáznegyvenezer) forint fellebbezési illetéket, míg a felperes terhére esik az őt képviselő pártfogó ügyvéd másodfokú eljárás során felmerült díja.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

- [1] A felperes 2016. március 20. napjától előzetes letartóztatásban, 2017. november 23-tól 2017. december 18-ig szabadságvesztésének végrehajtása miatt volt fogvatartott az I. rendű alperesi büntetés-végrehajtási intézetben (amelynek során 2016. október 3-tól 2016. október 10-ig, 2016. november 7-től 2016 november 14-ig, majd 2017. január 2-től 2017. január 9-ig a Váci Fegyház és Börtönben tartózkodott). Nem dohányzó fogvatartottként 2016. március 21-től 2017. november 23-ig a 69. számú, nemdohányzó zárkában helyezték el, ahol a fogvatartottak ennek ellenére egy alkalommal dohányoztak. A felperes emiatt 2016. augusztus 26-án panasszal élt, amely alapján az I. rendű alperes biztonsági vizsgálatot tartott a zárkában; ezt követően a felperes ott-tartózkodása során nem dohányoztak ebben a zárkában.
- [2] Fenyítés miatt 2017. november 23-tól 2017. november 26-ig egy elkülönítetlen WC-vel felszerelt fegyelmi zárkában tartózkodott. Itt a megelőző napig egy dohányzó fogvatartottat (**K. D.**) helyeztek el, aki után azonban kiszellőztették a fegyelmi zárkat. A felperes az itt történt elhelyezésének körülményeire hivatkozással (szellőzés, hőmérséklet, korábbi dohányzás, illemhely) panaszt terjesztett elő, amelyet az I. rendű alperes elutasított a **30.../35.-11/2017.** számú határozatával. A határozat indoklásában egyebek mellett kitért arra, hogy a fegyelmi zárka szellőztetése a

nyílászárókon keresztül, valamint a fogvatartott kérelmére nyitható ablakon keresztül történik, ilyen kérelmet azonban a felperes nem terjesztett elő, kérésére ugyanakkor plusz takarót kapott; a napi 3 szál cigaretta elszívására jogosult **K. D.** pedig 2017. november 22-én délután elhagyta a fegyelmi zárkát, amelyet követően kiszellőztettek; a fegyelmi zárka berendezéséről pedig jogszabály rendelkezik.

- [3] 2017. november 27. napján a 27. számú, 2017. november 28-tól a 95. számú zárkába helyezték át a felperest: e zárkákat korábban dohányzó fogvatartottak használták, azonban a felperes elhelyezése előtt kiszellőztették.
- [4] A felperes kapcsolattartóként jelölte meg idős, mozgásukban korlátozott szüleit, akiket azonban az őt látogatható személyek listájára nem kért felvenni. A felperes ezzel kapcsolatos kérelmet (jelezve egyben, hogy a pincében kialakított helyiség megközelítése nehézkes a szülei mozgáskorlátozottsága miatt) 2016. december 7-én terjesztett elő, amelyet az I. rendű alperes a felperessel szóban közölt határozatával engedélyezett.
- [5] A felperes fogva tartása során elhunyt édesanyjának temetését 2017. április 10-én 13 órai kezdettel tartották, amelyen az I. rendű alperes engedélyezte a felperes részvételét: a felperest 13 óra 20 perckor állították elő, azonban a temetést szervező hozzátartozói - előre számolva a késéssel - a felperes érkezéséhez igazították a szertartást, ezért a felperes a szertartás egészén részt vett.
- [6] A felperes a fogva tartása alatt személyesen és 2016. március 24-től mobiltelefonon tartotta a kapcsolatot a folyamatban lévő büntetőeljárás során őt képviselő védőjével, amelynek során más személyek (fogvatartottak/ügyvédek) is a felperes környezetében voltak a beszélőn, illetőleg a zárkában.
- [7] A felperes keresetében kérte az I. rendű alperes kötelezését a fogdafenyítés során elszenvedett sérelmei miatt 8 000 000 Ft (a továbbiakban: 1. számú kereseti kérelem), a szüleit érintő, a kapcsolattartással és a kegyeleti jogokkal összefüggő sérelmei miatt 5 000 000 Ft (a továbbiakban: 2. számú kereseti kérelem), a védőjével való kapcsolattartás kapcsán elszenvedett sérelmei miatt 2 000 000 Ft (a továbbiakban: 3. számú kereseti kérelem) és a dohányzó fogvatartottakkal való összezártasága miatt őt ért sérelmek miatt 8 000 000 Ft (a továbbiakban: 4. számú kereseti kérelem) sérelemdíj megfizetésére, továbbá a 2. számú kereseti kérelemhez kapcsolódóan annak megállapítását, hogy az I. rendű alperes megsértette a szüleivel való kapcsolattartáshoz fűződő és a látogató fogadásához fűződő személyiségi jogát, ezért elégtétel adását is kérte az alábbiak szerint: "felperes neve vonatkozásában az alperesi BV intézet megsértette személyiségi jogát azáltal, hogy az alperesi intézetben történt elhelyezésekor nem biztosította jogszabályban foglalt látogató fogadást beteg szüleivel. A látogatásra kialakított helyiséget mozgáskorlátozottak nem tudják igénybe venni, mivel a helyiség pincében lett kialakítva." Az 1. számú kereseti kérelem vonatkozásában hivatkozott a dohányzók nem dohányzóktól való elkülönítésére vonatkozó jogszabályhelyek megsértésére, továbbá arra, hogy az illemhely elkülönítése és megfelelő szellőzés hiányában miatt kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vetették alá. A 2. számú kereseti kérelme kapcsán előadta, hogy nem biztosították az I. rendű alperesi épület biztonságos és akadálymentes megközelíthetőségét a szülei számára, az e vonatkozásban előterjesztett panaszát nem bírálták el, arról nem kapott írásbeli határozatot. Édesanyja temetéséről pedig 20 percet késtek, ezért magas vérnyomása lett és pszichológus segítségére szorult. A 3. számú kereseti kérelem körében arra hivatkozott, hogy sérült a védelemhez való, emellett az információs önrendelkezéssel és magántitokkal összefüggő joga, mivel nem tudott úgy kommunikálni a védőjével, hogy azt más fogvatartottak vagy védőik ne hallották volna. A 4. számú kereseti kérelem alapjaként pedig azt

sérelmezte, hogy bár nemdohányzó zárkában helyezték el, ott tiltott dohányzás folyt, továbbá az egyes zárkákban történt elhelyezése előtt nem szellőztettek ki megfelelően.

- [8] A felperes az elsőfokú eljárás során kiterjesztette keresetét II. rendű alperesként az I. rendű alperes jogi képviselőjére, mivel hivatkozása szerint a perben előterjesztett nyilatkozata kegyeltsértő volt. Az elsőfokú bíróság elutasította a keresetkiterjesztés iránti kérelmet a 85. sorszámú végzésével.
- [9] Az I. rendű alperes ellenkérelmében kérte a kereset elutasítását. Hivatkozása szerint a felperes személyiségi jogai nem sérültek a fogva tartás során, az I. rendű alperes pedig nem tanúsított jogellenes és felróható magatartást.
- [10] Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletével elutasította a keresetet. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az I. rendű alperesnek 710 000 Ft perköltséget, továbbá megállapította, hogy a felperes viseli az őt képviselő pártfogó ügyvéd díját, míg 1 020 000 Ft illeték az állam terhén marad.
- [11] Az elsőfokú bíróság - hivatkozva a Debreceni Ítéltábla Pkf.I.20187/2019/2., továbbá a Kúria Pkf.III.24.623/2018/2., Pkf.VI.24.969/2018/2. és Pkf.IV.24.878/2018. számú végzéseire - az ítélet indokolásában adta indokát a II. rendű alperest érintő keresetkiterjesztés iránti kérelmet elutasító végzésnek: e keresetváltoztatás azért nem megengedett, mert a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi Pp.) 146. §-ának (1) bekezdése szerint a felperes a keresetét az elsőfokú ítélet hozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig bármikor megváltoztathatja, feltéve, hogy a megváltoztatott keresettel érvényesített jog ugyanabból a jogviszonyból ered, mint az eredeti kereset, vagy azzal összefügg. A perben sérelmezett I. rendű alperesi cselekmények a közhatalom gyakorlása során kifejtett tevékenységével állnak összefüggésben, ami nem ugyanazon, vagy azzal összefüggő jogviszonyból ered, hogy a II. rendű alperes a jogi képviselet ellátása során esetlegesen kegyeltsértő kijelentéseket tett.
- [12] Az ítélet indokolásában előre bocsájtotta továbbá, hogy kérelme ellenére azért nem hallgatta meg a felperest távmeghallgatás útján, mert az 1952. évi Pp. 394/N. §-ának (1) bekezdése azt csupán lehetőségként szabályozza, a felperes távmeghallgatása pedig nem volt indokolt.
- [13] Az ítélet indokolásában a személyiségi jogok megsértése körében ismertette a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. §-ának (2) bekezdését, 2:51. §-a (1) bekezdésének a) és c) pontjait, 2:52. §-ának (1)-(3) bekezdéseit, amelyekre tekintettel a felperesnek azt kellett igazolnia a perben az 1952. évi Pp. 164. §-ának (1) bekezdése alapján, hogy az I. rendű alperes a közhatalmi tevékenységének kifejtése során megsértette az ő személyiségi jogait.
- [14] Az 1. számú kereseti kérelem vonatkozásában a felperes helyesen utalt a nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló 1999. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Dtv.) 2. §-ának (1) bekezdése és a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bvtv.) 99. §-a (1) bekezdésének e) pontja alapján arra, hogy a fogva tartás végrehajtása során el kell különíteni a dohányzókat a nem dohányzóktól, míg a belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervek tekintetében a dohányzás, dohányzóhelyek kijelölésének és a dohánytermékek forgalmazásának részletes szabályairól szóló 48/2013. (VIII. 21.) BM rendelet 1. §-ának d) pontja alapján tilos a dohányzás a rendvédelmi szervek használatában lévő zárt légtérű objektumban és területen, valamint az általuk használt közúti gépjárművek utasterében. A felperes

azonban nem bizonyította, hogy a fegyelmi zárka levegője füstös volt az I. rendű alperes azon állításával szemben, hogy **K. D.** közel 24 órával a felperes érkezte előtt elhagyta e zárkat, amelyet azt követően kiszellőztettek. A bizonyításra köteles felperes egyedül volt a fegyelmi zárkában, az utolsó tárgyaláson pontosított bizonyítási indítványai szerint pedig kizárólag a 2. számú kereseti kérelemmel összefüggésben előterjesztett indítványait tartotta fenn. Ettől függetlenül **K. D.** tanúvallomása egyébként sem szolgáltatott volna arra vonatkozó bizonyítékot, hogy kiszellőztették-e a fegyelmi zárkat. Azon felperesi hivatkozások kapcsán pedig, hogy e zárka szellőzését nem biztosították, az illemhelyet nem választották el függönnyel, ezért ennie is az illemhely mellett kellett, az I. rendű alperes előadta, hogy a szellőztetés kérelemre megoldható volt, nyilvántartása szerint azonban a felperes nem terjesztett elő ilyen kérelmet. A szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbírság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) 120. §-ának (2) bekezdése szerint a fegyelmi és biztonsági zárkában folyóvízzel ellátott mosdót és WC-t kell kialakítani. A magánelzárást pedig fegyelmi zárkában kell végrehajtani a R. 124. §-ának (1) bekezdése szerint. E rendelkezéseknek megfelelt a zárka, így különös tekintettel arra, hogy a felperes egyedül használta e zárkat, az I. rendű alperes nem sértette meg a felperes személyiségi jogait azzal, hogy az illemhelyet elválasztás nélkül helyezte el. Az I. rendű alperes ugyanis jogosult a fogvatartottak napi életvitelét ellenőrizni, ebbe pedig beletartozik esetlegesen az illemhely használata közbeni ellenőrzés lehetősége is.

- [15] Az elsőfokú bíróság a 2. számú kereseti kérelem elbírálása során figyelembe vette, hogy a felperes a szüleivel történő kapcsolattartás miatt 2016. december 8-án tett panaszt, az I. rendű alperes pedig engedélyezte a kapcsolattartást. Ezen, a Bvtv. 140. §-a (1) bekezdésének hatálya alá tartozó panasz alapján nem kellett írásbeli határozatot hozni a Bvtv. 141. §-ának (4) bekezdése alapján, mivel az I. rendű alperes helyt adott a felperes kérelmének. A becsatolt orvosi dokumentumok szerint a felperes szülei 80 év feletti szívbetegségeket szenvedtek, a felperes édesanyjának mindkét térdébe protézist ültettek. A felperes ugyanakkor a kapcsolattartói listán szerepeltette a szüleit, nem a látogatói listán: az I. rendű alperesi intézmény pedig akkor látogatható, ha a fogvatartott a látogató személyét bejelenti az I. rendű alperesnek. A felperes a per során nem igazolta, hogy szülei vonatkozásában látogatási kérelmet terjesztett volna elő, így a kapcsolattartással összefüggő igénye nem alapos. A felperes azt sem bizonyította, hogy a pincében lévő látogatóhelyiség megközelítése lehetetlen volt a szülei számára. A temetésről történt késéssel kapcsolatban idézte a Bvtv. 121. §-a (1) bekezdésének a) és b) pontjait, továbbá 123. §-ának (1) bekezdését, emellett ismertette a bírói gyakorlatból a PJD2019. 4. számú döntést, amelyeknek megfelelően az I. rendű alperes parancsnoka engedélyezte a felperes temetésen való részvételét (őrzés mellett). A felperes pedig a temetésen részt vett. Az elsőfokú bíróság tanúként hallgatta ki a felperes temetésen részt vett hozzátartozóit: **Cs. J-né V. A-t, B. Z-né V. Gy-t** (a felperes testvéreit), **G. F-né V. I-t, V. J-nét** (a felperes nagynénjeit); továbbá **E. G-t** (a felperes barátját), valamint a felperest a temetésre kísérő I. rendű alperesi alkalmazottakat, **Sz. S-t, Gy. K-t és G. J. Cs-t**. A felperes hozzátartozóinak egybehangzó vallomásai szerint számoltak a felperes késésével, ezért a szokásos 30 helyett 60 perc szertartás időt vásároltak; a felperes 20 perces késést követően megérkezett, leróta kegyeletét édesanyja nyitott koporsójánál, és részt vett a teljes szertartáson. A felperes személyiségi jogai tehát nem sérültek, ezért sérelemdíj nem illeti meg, de nem volt helye a jogsértés megállapításának és az elégtétel adásának sem. Az elsőfokú bíróság továbbá mellőzte az e kereseti kérelemmel kapcsolatos egyéb bizonyítás lefolytatását, mivel a felperes temetésen való részvétele és annak körülményei megállapíthatóak voltak a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján.

- [16] A 3. számú kereseti kérelem vonatkozásában idézte a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 5. §-ának (1) bekezdését, amely szerint a terheltet megilleti a védelem joga. A

felperesnek már 2016. március 24. napjától kezdődően engedélyezték, hogy mobiltelefonon keresztül tartsa a kapcsolatot a védőjével. Arra nézve pedig nincs külön jogszabályi előírás, hogy az ügyvédi beszélőt miként kell kialakítani, vagy hogy a fogvatartottak részére biztosítani kellene, hogy mobiltelefon használata során anélkül tudjon érintkezni védőjével, hogy azt egyéb fogvatartottak ne halhassák. Ennek hiányában pedig kötelezettségszegés sem állapítható meg.

- [17] A 4. számú kereseti kérelem alapját is a Bvtv. dohányzó és nem dohányzó fogvatartottak elkülönítését előíró 99. §-ának (1) bekezdése jelentette, azonban a felperes nem igazolta, hogy a nemdohányzó zárkában fogvatartottak dohányoztak volna, és erről az I. rendű alperesnek tudomása volt, de azt sem, hogy új zárkába helyezésekor nem szellőztettek megfelelően.
- [18] Az ítélet indokolásában kitért arra is, hogy a bírói gyakorlat nem egységes a Bvtv. 10/A. §-ának (1) bekezdése szerinti kártalanítás és a sérelemdíj érvényesíthetőségének viszonyával kapcsolatban, azonban a Debreceni Ítéltábla megváltoztatta az elsőfokú bíróság per megszüntetéséről rendelkező 28. sorszámú végzését, mivel álláspontja szerint a jogalkotó kizárólag arra az esetre zárta ki a sérelemdíj érvényesítésének lehetőségét, ha a fogvatartott úgy döntött, hogy az alapvető jogokat sértő elhelyezése miatt kártalanítást követel.
- [19] Az 1952. évi Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján marasztalta a pervesztes felperest az I. rendű alperes oldalán felmerült költségekben, amelynek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: díjrendelet) 3. §-a (2) bekezdésének a) és b) pontjai alapján határozott meg. A felperes költségmentessége miatt az állam viseli a le nem rótt illetéket az 1952. évi Pp. 84. §-a (1) bekezdésének a) pontja, illetőleg a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet (a továbbiakban: Kmr.) 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a alapján, míg a felperest képviselő pártfogó ügyvéd díjával kapcsolatos rendelkezés az 1952. évi Pp. 87. §-ának (2) bekezdésén alapul.
- [20] A felperes fellebbezett az ítélet ellen, amelyben kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását a II. rendű alperesre is kiterjedő kereseti kérelemnek megfelelően, továbbá az I. rendű alperes perköltségben történő marasztalását, illetőleg mivel az elsőfokú ítélet alaptörvényellenes (sérült a tisztességes tárgyaláshoz való joga), ennek megállapítását is. Az 1. számú kereseti kérelem körében sérelmezte, hogy az I. rendű alperes nem vitatta a jogsértést, az pedig, hogy nincs a WC elkülönítését előíró szabály, nem elegendő a felelősség alóli mentesüléshez, mert annak hiányában is biztosítani kell az emberhez méltó körülményeket (Alaptörvény III. cikkének (1) bekezdése, Emberi Jogok Európai Egyezménye, Bvtv. 122. §-ának a) pontja). E követelmény továbbá napjainkban általánosan elfogadott igényminimum, amely a megalázó jellegén túl járvány- és egyéb egészségügyi szempontból is veszélyt jelenthet nem csupán a fogvatartottakra, de az intézmény személyzetére és környezetére is. Emellett a Dtv. 2. §-ának (1) bekezdése általános védelmet nyújt nem dohányzók részére, az I. rendű alperes pedig nem vitatta mulasztását. A 2. számú kereseti kérelem körében sérelmezte, hogy bár megjelölte az akadálymentesítés követelményére vonatkozó jogszabályhelyeket (Étv. 2. §-ának 1., 31. §-a (1) bekezdésének d) pontja), mégis elutasították a keresetet, holott ezen előírásokkal egy kiemelten védendő csoportot kívántak védelemben részesíteni, neki pedig joga van kapcsolatot tartani a szüleivel. Kiemelte, hogy nem ő mulasztott a látogatói listával kapcsolatban, az I. rendű alperes pedig nem vitatta, hogy a meglévő körülmények nem felelnek meg a jogszabályi előírásoknak. A történetek nagyon megviselték, pszichológus segítségére szorult. Fenntartotta, hogy az I. rendű alperes csorbította a kegyeleti jogát is a temetésről történt 20 perces késéssel, amellyel ráadásul kétségek közé is sodorta. A 3. számú kereseti kérelem körében a védelemhez való jogának megsértését hangsúlyozta, amely vonatkozásban az elsőfokú ítélet indokolásától eltérően szabályozást rögzít a Be. 3. §-ának (3) bekezdése, az Alaptörvény 6.

cikke, továbbá az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikkének (3) bekezdése és 8. cikke is, amelyek külön részletszabályozás nélkül is megalapozzák igényét. A 4. számú kereseti kérelem vonatkozásában előadta, hogy az I. rendű alperes visszaélt pozíciójával, mivel nem bocsátotta rendelkezésre a fogva tartásával kapcsolatos iratokat. Emellett (részletezve az elsőfokú eljárás menetét) sérelmezte azt is, hogy az elsőfokú bíróság okszerűtlenül húzta el az eljárást, a fellebbezési eljárás során pedig azt is vizsgálni kell, hogy az eljárás észszerű határidőn belül fejeződött-e be. Emellett az elsőfokú bíróság írásos indítványa ellenére nem tette lehetővé távmeghallgatáson történő megjelenését és fontos bizonyítékokat mulasztott el beszerezni, amelyek csak az elsőfokú bíróság útján voltak lehetségesek, így elmaradt a Debreceni Ügyvédi Kamara Elnökének megkeresése. Mindezen körülményekből következtetni lehet arra, hogy az elsőfokú bíróság nem tudta pártatlanul, részrehajlás nélkül lefolytatni az eljárást, így nem tett meg mindent annak érdekében, hogy az eljárás hatékony és alapos legyen, de azt sem értékelte kellő körültekintéssel, hogy a felperes milyen objektív nehézségekkel kénytelen szembesülni a fogva tartás körülményeire vonatkozó bizonyítékok beszerzésekor. A büntetés-végrehajtási rendszer korlátozásai miatt nem lehet reálisan elvárni, hogy fényképeket készítsenek a zárkáról, pontosan megmérje annak méreteit, a hőmérsékleti- vagy fényviszonyokat, illetőleg általánosságban a fogva-tartás feltételeit. A Kúria esetjoga alapján azonban kijelenthető, hogy a fogva tartás nem járhat a fogvatartottak jogainak sérelmével. Az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe az európai börtönszabályok fogdára vonatkozó jogszabályi előírásait, továbbá nem hallgatta ki tanúként **K. D.** fogvatartottat a fogdán történt dohányzással kapcsolatban. Kétséget kizáróan megállapítható, hogy a fogvatartottak általánosságban eredménytelenül perelnek, holott a kifogásolt körülmények sértik az Európai Egyezményt. Ugyanakkor mind az Alaptörvény, mind a Római Egyezmény egyértelműen meghatározza a tisztességes eljáráshoz való jog alapelvét, a védekezéshez való jog alapelvét, továbbá a független és pártatlan bírósághoz való jog alapelvét. Az Alaptörvény 29. cikke pedig az Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezést írja elő a bíróságok részére. Az elsőfokú bíróságnak a bizonyítás során a tényállás alapos és hiánytalan, a valóságnak megfelelő tisztázására kellett volna törekednie. Előadta azt is, hogy korábbiakban a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság is elutasította már az I. rendű alperessel szemben indított perét, de a jelen eljárásban hozott határozatok is ellentmondanak a józan észnek és a jogalkotó szándékának, továbbá a fegyveregyenlőség sem volt biztosítva, de a védelemhez való joga sem. A fegyveregyenlőség körében megerősítette, hogy bizonyos iratokat csak az elsőfokú bíróság szerezhette volna be. Hangsúlyozta, hogy 2016. március 20-án egészségesen fogadták be, még gyógyszert sem kapott, 2017. évtől azonban egészségi állapota folyamatosan romlik, amelyet az I. rendű alperes egészségügyi osztálya szükség esetén tényként tud igazolni. A kínzás azonban nem része a büntetésnek, a szükséges minimum pedig nem szabható a Gulag szintjéhez, az I. rendű alperes mint állami intézmény nem sértheti meg a (jogsértés miatt) bezárt fogvatartott jogát. Ezért kérte mérlegelni az eljárás során előterjesztett valamennyi nyilatkozatát, indítványát és észrevételét. Kérte továbbá, hogy a másodfokú bíróság indokolja meg az I. rendű alperes részére megállapított költségről hozott döntést is. A fellebbezésben kifejtett álláspontja szerint továbbá az 1952. évi Pp. lehetőséget adott a kereseti kérelem II. rendű alperessel kapcsolatos módosítására.

- [21] Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú ítélet helyes indokai alapján történő helybenhagyását, fenntartva az ellenkérelmében foglaltakat.
- [22] A fellebbezés megalapozatlan.
- [23] Az ítélet tábla annyiban pontosította az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást, hogy a felperes egy alkalommal, 2016. augusztus 26-án panasszal élt a 69. számú nemdohányzó zárkában történt dohányzás miatt, amelynek helyt adva az I. rendű alperes biztonsági vizsgálatot tartott a zárkában

(19/A/1. alatt becsatolt I. rendű alperesi irat). Az ítélet tábla helyesbítette továbbá az elsőfokú ítélet sérelemdíj megfizetésére vonatkozó kereseti kérelmet rögzítő részét is, mivel a felperes az ott rögzítettektől eltérően (1. számú kereseti kérelem: 8 000 000 Ft, 2. számú kereseti kérelem: 2 000 000 Ft, 3. számú kereseti kérelem: 2 000 000 Ft, 4. számú kereseti kérelem: 5 000 000 Ft) a kereseti kérelmek sorszámozását tekintve részben elírással terhelt véglegesített keresetében (66. sorszámú beadvány, 85. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal) mindösszesen 23 000 000 Ft sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni az I. rendű alperest az alábbi bontásban: 1. számú kereseti kérelem: 8 000 000 Ft, 2. számú kereseti kérelem: 5 000 000 Ft, 3. számú kereseti kérelem: 2 000 000 Ft, 4. számú kereseti kérelem: 8 000 000 Ft.

- [24] Az elsőfokú bíróság egyebekben helytállóan állapította meg a tényállást, amelyhez a - a felek módosított bizonyítási indítványai alapján - a szükséges bizonyítást lefolytatta, majd megalapozott következtetésre jutott a kereset megalapozatlanságát illetően. Az ítélet tábla túlnyomórészt egyetértett döntésének indokaival, amely a 4. számú kereseti kérelem körében a részben eltérően megállapított tényállás miatt kiegészítésre szorul, egyebekben azonban kizárólag a fellebbezésben foglaltak miatt szükséges az alábbiak hangsúlyozása.
- [25] A felperes részben iratellenesen, részben alaptalanul hivatkozott a mellőzött bizonyítási indítványaira. A felperes az elsőfokú ítéletben helytállóan hivatkozottak szerint a jogi képviselője útján akként pontosította bizonyítási indítványait az utolsó tárgyaláson, hogy kizárólag a 2. számú kereseti kérelemmel összefüggésben tartja fenn és csupán azon bizonyítási indítványát, hogy az I. rendű alperes bocsássa rendelkezésre az édesanyjának temetésével összefüggő további meglévő iratait (80. sorszámú irat, 85. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal): azaz a felperes nem tartotta fenn a fellebbezésben hivatkozott, az 1. és a 3. számú kereseti kérelmek kapcsán előterjesztett indítványait. Az elsőfokú bíróság pedig a 2. számú kereseti kérelem vonatkozásában helytállóan mérlegelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat, amelyek körében a temetésről történt késés ténye megállapítható volt a beszerzett tanúvallomások alapján is, az további okirati bizonyítást nem tett szükségessé (a fenntartott bizonyítási indítvánnyal nem érintett látogatás körében pedig az I. rendű alperes már az ellenkérelmében jelezte, hogy kizárólag informatikai úton kinyerhető adatokkal rendelkezik, a felperes iratai a tartózkodási helyéül szolgáló Tiszalöki Büntetés-végrehajtási Intézetben találhatóak - 10. sorszámú irat 2. oldal).
- [26] A felperes hivatkozásától eltérően a bíróságok a polgári perben főszabály szerint hivatalból nem folytatnak bizonyítást, hanem az elsőfokú bíróság által helytállóan közölt bizonyítási kötelezettség alapján (28. sorszámú jegyzőkönyv 4. és 85. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldalai) a feleket terheli a bizonyítás kötelezettsége. Az 1952. évi Pp. 3. §-a (3) bekezdésének 1. és 2. mondatai szerint a jogvita elbírálásához szükséges bizonyítékok rendelkezésre bocsátása - ha törvény eltérően nem rendelkezik - a feleket terheli. A bizonyítás indítványozása elmulasztásának, illetve a bizonyítási indítvány elkésett voltának jogkövetkezményei, valamint a bizonyítás esetleges sikertelensége törvény eltérő rendelkezése hiányában a bizonyításra kötelezett felet terheli. A perben érintett, de a későbbiekben visszavont bizonyítási indítványok közül ezzel kapcsolatos kivételt legfeljebb az ügyvédi kamara beszélő körülményeivel kapcsolatos megkeresése jelenthetett volna, amely azonban egyrészt önmagában nem bizonyította volna a felperes nem vagyoni sérelmeit, másrészt annak beszerzése is főszabályszerűen a felperest terhelte volna, mivel az 1952. évi Pp. 192. §-ának (1) bekezdése alapján a bíróság e körben csak akkor intézkedhetett volna, ha az irat kiadását a fél közvetlenül nem kérheti. A felperes saját tényállításai és az azt alátámasztó jogszabályok megjelölése önmagukban nem elegendőek a kereset megalapozottságához, mivel az I. rendű alperes által vitatott körben bizonyítania kellett volna állításait.

- [27] Ennek hiányában pedig az elsőfokú bíróság az 1. számú kereseti kérelem körében helytállóan következtetett arra, hogy a felperes fegyelmi zárka körülményeivel kapcsolatos előadásai bizonyítatlanul maradtak. Az elsőfokú bíróság megalapozott döntésre jutott a WC I. rendű alperes által sem vitatott kialakításával kapcsolatos jogkérdés körében is. A R. elsőfokú ítéletben is hivatkozott 120. §-ának (2) bekezdése szerint a zárkában - az ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsító elítéltek elhelyezésére szolgáló zárka kivételével - folyó vízzel ellátott mosdót és elkülönített, lehetőség szerint önálló szellőzésű WC-t kell kialakítani; a fegyelmi és biztonsági zárkában folyó vízzel ellátott mosdót és WC-t kell kialakítani. E szabályozás alapvető különbséget tesz a zárka és a fegyelmi zárka WC-jének kialakítása körében, az I. rendű alperes magatartása pedig megfelelt e jogszabályi előírásnak. A jogellenesség hiányától (Ptk. 6:519. §) függetlenül szükséges megjegyezni azt is, hogy bár a felperes azzal összefüggő bizonyítást sem folytatott, hogy a magánzárka WC-je a közvetlen lakókörnyezetre gyakorolt szaghatását illetően jelentősen eltért a zárkában tapasztaltaktól, a felperes egyedül tartózkodott a fegyelmi zárkában, amely egyrészt biztosította a WC-használat intimitását, másrészt ugyanakkor a felperes fokozott ellenőrzésének lehetőségét is. A felperes továbbá összesen 3 napot tartózkodott a sérelmesnek hivatkozott zárkában. A kialakult bírói gyakorlat szerint pedig még a személyiségi jog bizonyított megsértésének sem automatikus következménye a sérelemdíj megítélése: a körülmények bírói mérlegelése adott esetben azt is eredményezheti, hogy a jogsértő nem kötelezhető sérelemdíj megfizetésére (pl. BH2016.241.). Mivel a fegyelmi zárkában eltöltött időtartam alatt a felperest nem érhetett olyan nem vagyoni sérelem (bizonyítás hiányában a köztudomásúlag elfogadható hátrányok alapján legfeljebb érdeksérelem), amely sérelemdíj megítélésére adhatna alapot, az I. rendű alperessel szemben támasztott ezen igény jogellenesség esetén sem lenne megalapozott.
- [28] A 2. számú kereseti kérelem kapcsán az elsőfokú ítélet helyes indokai mellett annak hangsúlyozása is szükséges, hogy a felperes is elismerte (55. sorszámú irat 2-3. oldala) a látogatói és a kapcsolattartási névjegyzék különbözőségét, a felperes szülei pedig nem szerepelnek látogatóként az I. rendű alperes által becsatolt kapcsolattartási névjegyzéken (egyéb irattal pedig a fent hivatkozottak szerint nem rendelkezett), bár azt az I. rendű alperes is elismerte, hogy a felperes egy alkalommal kérte számukra a látogatás engedélyezését (60. sorszámú jegyzőkönyv). Az elsőfokú bíróság helytállóan értékelte az ennek engedélyezésével kapcsolatos bizonyítékokat, amelyhez kapcsolódóan szükséges kitérni arra is, hogy a felperes kihallgatott hozzátartozóiként Cs. J-né, **B. Z-né**, **G. F-né** és **V. J-né** is arról számolt be (60. jegyzőkönyv 2-5. oldal), hogy ismereteik szerint a felperes idős szüleinek látogatását nem az arra szolgáló helyiség megközelítése akadályozta, hanem a lakóhelyüktől való távolság (bár egyes vallomások szerint a látogatásra sor került). Ugyancsak e tanúk elsőfokú bíróság által helytállóan mérlegelt vallomásai szerint megállapítható, hogy a felperes csak a temetés hivatalos kezdőidőpontjához képest késett, az előre kalkulált késés miatt később kezdett szertartásról nem, ezért nem sérült a felperes kegyeleti joga sem.
- [29] A 3. számú kereseti kérelem kapcsán az elsőfokú ítéletben rögzített helytálló indokok mellett ki kell emelni azt is, hogy a fellebbezésében hivatkozott védelemhez való jog nem személyiségi jog. Az eljárási jogok ugyanis nem minősülnek személyiségi jognak még akkor sem, ha eljárási alapjogról van szó. Személyiségi jognak csak a személyiség lényegi elemeinek védelmét, a személyiség szabad kibontakozását, a Ptk. 2:42. §-a (1) bekezdésének megfogalmazása szerint a személyiség érvényesítését szolgáló jogok tekinthetők. Személyiségi jogsértés pedig csak többlettényállás esetén állapítható meg, azaz ha a fél személyiségi jogai külön is sérelmet szenvednek. A felperes azonban - a fent hivatkozottakra is tekintettel - e kereseti kérelme körében sem bizonyította, hogy nem vagyoni sérelmet (Ptk. 2:52. §-ának (1) bekezdése) szenvedett el, azaz nem vagyoni hátrány érte valamely büntető eljárás kapcsán a fogva tartás körülményei miatt.

- [30] A 4. számú kereseti kérelem a fentiek szerint kiegészített tényállás alapján sem megalapozott. A rendelkezésre álló adatok szerint ugyanis a felperessel egy zárkában lévő jogszértése egy alkalomra korlátozódott (amelyet az I. rendű alperes felperesi jelzésre tett intézkedése kellően orvosolt). Ez alapján pedig - a fent részletezetteknek megfelelően, továbbá az I. rendű alperes felróhatóságának vizsgálatától függetlenül - nem érhetett olyan nem vagyoni sérelem (legfeljebb érdeksérelem) a felperest, amely sérelemdíj megítélésére adhatna alapot. Egyebekben pedig az elsőfokú bíróság helytállóan értékelte a felperes terhét a szellőztetés hiányával kapcsolatos bizonyítatlanságot.
- [31] A fellebbezés további, eljárási szabálysértésekkel kapcsolatos hivatkozásai sem voltak megalapozottak. Az elsőfokú bíróság az 1952. évi Pp. 146. §-ának (1) bekezdése alapján kellő indokkal utasította el a II. rendű alperesre vonatkozó keresetkiterjesztést, mivel a II. rendű alperes hivatkozott magatartása nem a felperes és az I. rendű alperes közötti közhatalmi jogviszonyból ered, a II. rendű alperesként megjelölt jogi képviselő perbeli cselekményeinek ténybeli alapja (mint jogi képviselői nyilatkozat) pedig nem is kapcsolódik a temetésről történő kéréshez (BDT2009. 2142.), ezért e két jogviszony nem összefüggő.
- [32] A per tárgya továbbá az I. rendű alperes felelősségének elbírálása volt, amelynek eldöntése szempontjából kizárólag az elsőfokú eljárás azon lényeges szabályainak megsértése bír jelentőséggel, amelyek miatt a tárgyalás megismétlése, illetőleg kiegészítése szükséges (1952. évi Pp. 252. §-ának (2) bekezdése). Ebből a szempontból pedig nincs perdöntő jelentősége, hogy az elsőfokú eljárás a per befejezéséhez szükséges észszerű időn belül fejeződött-e be (1952. évi Pp. 2. §-ának (1) bekezdése).
- [33] Az sem indokolta az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, hogy elmaradt a felperes zártcélú távközlő hálózat útján történő személyes meghallgatása (1952. évi Pp. 394/N. §). A felperes ugyanis ennek hiányában is több, mint 100 oldal terjedelemben terjesztette elő írásbeli nyilatkozatát az elsőfokú eljárás során, emellett jogi képviselője útján is. A fél személyes nyilatkozata (kiváltképp, ha vitatott) pedig nem értékelhető bizonyítékként, hanem azt a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékok egybevetésével kell értékelni a tényállás megállapítása során (1952. évi Pp. 206. §-ának (1) bekezdése), ugyanakkor a fent kifejtettek szerint az elsőfokú bíróságnak részben jogkérdésben kellett döntést hoznia, emellett a felperes nyilatkozatai túlnyomórészt bizonyítatlanul maradtak: ez alapján a zártcélú távközlő hálózat útján történő személyes meghallgatás elmaradása nem befolyásolta az ügy érdemi elbírálását. Az ítélet tábla a teljesség kedvéért utal ugyanakkor arra is, hogy az 1952. évi Pp. 394/N. §-ának (1) bekezdése szerint a bíróság a fél indítványára vagy hivatalból végzéssel elrendelheti, hogy a fél és más perbeli személy, valamint a szakértő meghallgatására, illetve a tanú kihallgatására zártcélú távközlő hálózat útján kerüljön sor, ha célszerűnek látszik - különösen, ha az az eljárás lefolytatását meggyorsítja -, vagy a meghallgatás, illetve a kihallgatás a tárgyalás, illetve a személyes meghallgatás kitűzött helyszínén jelentős nehézséggel vagy aránytalanul nagy költségtöbblettel járna. A fent ismertetett „célszerűségi” szempont mellett pedig a fogvatartottak által/ellenük indított perekből ismert, hogy a tárgyalásra történő előállítás nem jár jelentős nehézséggel vagy aránytalanul nagy költségtöbblettel, ez utóbbi pernyertesség esetén egyébként is áthárítható az ellenfélre, az előbbi kapcsán pedig a felperes nem igazolta az előállítását jelentősen nehezítő többlettényállást. A másodfokú tárgyaláson pedig mindezek miatt egyrészt szükségtelen volt a felperes (akár zártcélú távközlő hálózat útján történő) meghallgatása, amely a kötelező jogi képviseletre vonatkozó rendelkezések (1952. évi Pp. 73/A. §-a (1) bekezdésének a) pontja és 73/B. §-ának (1) bekezdései) miatt egyébként is hatálytalan lett volna (mint ahogy a másodfokú eljárás során a jogi képviselője nélkül tett írásbeli nyilatkozatai is hatálytalanok voltak).

- [34] Alapítanul hivatkozott arra is a fellebbezés, hogy az I. rendű alperes ne vitatta volna a felperes előadásait; bár egyes tényállításokat elismert (amelyekre nézve nem kellett bizonyítást folytatni - pl. WC kialakítása a fegyelmi zárkában, egyszeri látogatási kérelem), magatartásának jogellenességét és a felelősségének alapjául szolgáló tényállítások jelentős részét igen, ezért azok - a fent kifejtettek szerint - a felperes részéről bizonyításra szorultak. A felperes által hivatkozott fegyveregyenlőség elvét pedig az 1952. évi Pp. 3. §-ának (6) bekezdése rögzíti, amely szerint a bíróság köteles gondoskodni arról, hogy a felek minden, az eljárás során előterjesztett kérelmet, jognyilatkozatot, valamint a bírósághoz benyújtott okiratot megismerhessenek, és azokra - törvényben előírt időn belül - nyilatkozthassanak. Az elsőfokú bíróság eljárása pedig megfelelt e rendelkezésnek is.
- [35] A díjrendelet elsőfokú bíróság által hivatkozott 3. §-a (2) bekezdésének a) és b) pontjai alapján polgári perben az alábbiak szerint kell számítani az ügyvédi munkadíjat: az a) pont szerint 10 millió Ft-ot meg nem haladó pertárgyérték esetén a pertárgyérték 5%-a, de legalább 10 000 Ft, a b) pont szerint 10 millió Ft feletti, de 100 millió Ft-ot meg nem haladó pertárgyérték esetén az a) pontban meghatározott munkadíj és a 10 millió Ft feletti összeg 3%-a, de legalább 100 000 Ft. Eszerint az elsőfokú bíróság által 23 000 000 Ft helyett 17 000 000 Ft pertárgyérték alapulvételével (azaz a felperesre kedvezőbben) kalkulált ügyvédi munkadíj az a) pont alapján számított 500 000 Ft (10 000 000 Ft * 5%) és a b) pont alapján számított 210 000 Ft (7 000 000 Ft * 3%) összege, azaz 710 000 Ft. A perköltség felemelésére vonatkozó fellebbezés hiányában ugyanakkor az ítélet tábla nem érintette a perköltség összegének meghatározását.
- [36] Az 1952. évi Pp. 252. §-a (3) bekezdésének 2. mondata szerint a másodfokú bíróság a fellebbezési (csatlakozó fellebbezési) kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül határoz a le nem rótt illeték, valamint az állam által előlegezett és meg nem térült költség megfizetéséről, ezért az ítélet tábla a le nem rótt fellebbezési illeték tényleges pertárgyérték alapján történő felszámítására vonatkozó korrekcióval hagyta helyben az elsőfokú bíróság ítéletét az 1952. évi Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján.
- [37] A felperes a másodfokú eljárás során is pervesztes lett, ezért az 1952. évi Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján viselni köteles a pernyertes I. rendű alperes másodfokú eljárás során felmerült jogi képviselői munkadíját. Az ítélet tábla mérsékelt összegben állapította meg ennek áfa-menetes összegét a díjrendelet 3. §-ának (6) bekezdése alapján, figyelemmel a ténylegesen kifejtett ügyvédi tevékenységre.
- [38] A felperes teljes személyes költségmentessége miatt az állam viseli a fellebbezési illetéket a Kmr. 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a alapján.
- [39] A pártfogó ügyvéd díjának viselésére vonatkozó megállapítás az 1952. évi Pp. 87. §-ának (2) bekezdésén alapul azzal, hogy e megállapítás nem érinti, hogy a jogi segítségnyújtó szolgálat a felperes részére biztosított támogatás és költségmentesség ismeretében határoz a díj tényleges viselőjéről a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény 62. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján.

Debrecen, 2020. október 15.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, Dr. Árok Krisztián s.k. előadó bíró, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

-kiadó-